

Jogi személyek törvényességi felügyelete

Dél-Dunántúli JOGpontok

Frissítve: 2021.12.31.

Jogi személyek törvényességi felügyelete

I. Miért van szükség törvényességi felügyeleti eljárásra?

A magyar gazdaság működtetésében a jogi személyek jelentős és fontos szerepet töltenek be. Gazdasági társaságok nyújtanak számtalan szolgáltatást az államnak, a magánszemélyeknek vagy más gazdasági társaságoknak, alapítványok hoznak döntéseket jelentős összegű támogatások odaítéléséről, egyesületek szerveznek a társadalom részére számtalan különböző tevékenységeket.

Másrészt az állami ellenőrzés folyamatos biztosítása mindenkinek közös érdeke. Az, hogy az adóhatóság rendszeres ellenőrzést tudjon tartani a jogi személyeknél, illetve hogy a bíróság és egyéb hivatalos szervek megfelelően kapcsolatot tudjanak teremteni velük, kiemelten fontos a gazdaság működtetése szempontjából.

I./1. A törvényességi felügyelet szabályai

A törvényességi felügyeleti eljárás szabályait az alábbiak szerint tárgyaljuk:

1. Gazdasági társaságok fölött a törvényességi felügyeletet a gazdasági társaságot nyilvántartó bíróság látja el.
2. A nem gazdasági társaság jogi személyek (például alapítvány, egyesület) fölött törvényességi felügyeletet a nyilvántartást vezető bíróság lát el (a nyilvántartást a jogi személy székhelye szerinti megyei törvényszékek, illetve a Fővárosi Törvényszék vezeti).
3. Vannak a jogi személyeknek egyéb típusai is, de azok nyilvántartását ebben a füzetben nem mutatjuk be.

Nem csupán arról van szó, hogy kétféle bíróság látja el a törvényességi felügyeletet a különböző jogi személy típusok felett, hanem a kétféle eljárás szabályait külön törvények is tartalmazzák. A gazdasági társaságokét és a szövetkezetekét és számos, egyéb jogi személyét a cégnyilvánosságról, a

bíróági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény, amit mi Cégtörvénynek fogunk hívni, az egyesületek (és számos, itt nem részletezendő további jogi személy) tekintetében pedig a civil szervezetek bíróági nyilvántartásáról és az ezzel összefüggő eljárási szabályokról szóló 2011. évi CLXXXI. törvény rendelkezései, amit mi Civil Nyilvántartási Törvénynek fogunk hívni, irányadók.)

Mivel a kétféle eljárás szabályai és az eljárás menete nagyban hasonlít, mi a gyakorlatban nagyobb jelentőségű Cégtörvény szabályait fogjuk elsősorban idézni, és abban az esetben, amennyiben a szabályok különbségének olyan fontos gyakorlati jelentősége van, hogy azt külön ki kell emelni, jelezni fogjuk.

A törvényességi felügyeleti eljárás – mindkét törvény rendelkezései szerint – kétféleképpen indulhat: hivatalból vagy kérelemre.

II. Hogyan zajlik a törvényességi felügyeleti eljárás?

Az eljárás általános bemutatását kezdjük azzal, hogy milyen okból kerülhet sor törvényességi felügyeleti eljárásra. A Cégtörvényt idézzük, de a Civil Nyilvántartási Törvény is hasonló rendelkezéseket tartalmaz:

- a. *„a létesítő okirat vagy annak módosítása, illetve a cégjegyzékbe bejegyzett adat a bejegyzést megelőzően már fennálló ok folytán törvénysértő,*
- b. *a cégjegyzékbe bejegyzett adat a bejegyzést követően keletkezett ok miatt törvénysértő,*
- c. *a létesítő okirat vagy annak módosítása, illetve a cégjegyzék nem tartalmazza azt, amit a cégre vonatkozó jogszabályok kötelezően előírnak,*
- d. *a cég a működése során nem tartja be a szervezetére és működésére vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket, illetve a létesítő okiratában foglaltakat,*
- e. *törvény a törvényességi felügyeleti eljárás lefolytatását kötelezővé teszi.”¹*

---

¹ Cégtörvény 74. § (1)

II./1. Példákon bemutatva

Mit is jelentenek ezek a feltételek?

1. Az a) pontban írt eset például akkor áll fenn, ha olyan adatot jegyeztek be a cégjegyzékbe, ami már a bejegyzéskor sem volt valós (például nem létező személy lett az ügyvezető).
2. A b) pontban írt eset, amikor az adat a bejegyzés után válik törvénysértővé (például a vezető tisztségviselőt – akit törvényesen jegyeztek be – eltiltják vagy meghal és ezen körülmény nem kerül bejelentésre a cégbíróság felé a jogszabály által szabott határidőn belül).
3. A c) pontban írt esetben a cégjegyzékből vagy a létesítő okiratból a jogszabály által előírt kötelező elemek valamelyike hiányzik. (például nem jelentette be, hogy a tagok mekkora összegű vagyoni hozzájárulást teljesítettek a társaság részére).
4. A d) pontban írt esetre tipikus (és gyakori) példa az, hogy a cég székhelye nincsen cégtáblával megjelölve (holott ezt a törvény kötelezően előírja).

Frissítve: 2021.12.31.

5. Az e) pont azokra az esetekre vonatkozik, amikor a törvényességi felügyeleti eljárás lefolytatását törvény kötelezően előírja.

Fontos megjegyezni, hogy bizonyos esetekben a jogi személy működésében, működtetésében résztvevő személyeknek (például tulajdonosoknak, ügyvezetőknek, felügyelő bizottsági tagoknak) törvényes lehetőségük van a jogi személlyel kapcsolatos bizonyos intézkedéseket megtámadni a bíróságon.

Ezekben az esetekben ezeknek a személyeknek pert kell indítani a jogi személlyel szemben és a törvényességi felügyeleti eljárás szabályai nem is alkalmazhatók ezen esetekben.

A másik eset, amikor kizárt a törvényességi felügyeleti eljárás szabályainak alkalmazása, a jogi személlyel kapcsolatos döntések gazdasági-célszerűségi felülvizsgálata. A bíróságnak ugyanis nem feladata vizsgálni, hogy egy adott társasági szerv üzleti szempontból a megfelelő döntést hozta-e.

A törvényességi felügyeleti eljárás megindítását az arra okot adó körülmény tudomásunkra jutásától számított 30 napon belül kérhetjük, azonban az okot adó körülmény

bekövetkeztétől számított egy éven túl már nem lehet az eljárás megindítását kérni. Amennyiben azonban a jogellenesség maga egy folyamatos állapot, ebben az esetben a határidő akkor kezdődik, ameddig az állapot fennáll.

Az eljárás megindulását követően a bíróság végzéssel – legfeljebb 30 napos határidő biztosításával, mely az eljárás okától függően a jogi személynek a határidő lejárta előtt benyújtott kérelmére egy alkalommal, legfeljebb harminc nappal meghosszabbítható – felhívja a jogi személyt, írásban nyilatkozzon arról, hogy a kérelemben, illetve az eljárást elrendelő végzésben foglaltakat vitatja-e vagy sem. A végzés rendelkezést tartalmaz arra az esetre, ha a jogi személy nem vitatja a kérelemben vagy az eljárást elrendelő végzésben foglaltakat; erre az esetre a bíróság felhívja a jogi személyt, hogy a törvénytől állapotot szüntesse meg.

Amennyiben a jogi személy a törvényes működést helyreállítja, a bíróság az eljárást megszünteti. Amennyiben a jogi személy a törvényes állapotot nem állítja helyre, a bíróság VI. alcímben ismertetett intézkedéseket alkalmazhatja, hogy a jogi személy törvényes működését helyreállítsa és biztosítsa.

Amennyiben egyik intézkedés sem vezet eredményre, a bíróság a jogi személyt megszüntnek nyilvánítja. (Cég esetén kényszertörlési vagy felszámolási eljárást indít.)

III. Mit kell tennem, ha a cégem ellen törvényességi felügyeleti eljárást indítanak?

Amint fentebb írtuk, a bíróság a végzésében megjelöli pontosan a jogsértést, ezért a törvénytörés beazonosítása során nincsen nehéz dolgunk, feladatunk ezen törvénytörés megszüntetése, kiküszöbölése.

A Cégtörvény utaló szabálya a gazdasági társaságok és a szövetkezetek részére kötelező elektronikus kapcsolattartást ír elő, ennek megfelelően a törvényességi felügyeleti eljárásban elektronikusan kell előterjeszteni a nyilatkozatokat előterjeszteni. Ennek megfelelően ne írjunk levelet a bíróságnak papíron (annak ugyanis nem lesz meg a megfelelő joghatása), használjuk az elektronikus kapcsolattartási formát vagy forduljunk ügyvédhez, aki ismeri az elektronikus kapcsolattartás szabályait.

A Civil Nyilvántartási Törvény viszont kifejezetten rendelkezik arról, hogy nem kötelező az elektronikus

kapcsolattartás alkalmazása, tehát ezen törvény hatálya alatt álló jogi személyként postai úton is levelezhetünk a bírósággal, de itt is javasolt ügyvéd igénybevétele az eljárás folyamán.

Mindkét esetben fontos az, hogy minél előbb kezdjük el a szükséges intézkedések megtételét (esetleg fel lehet hívni az ügyben eljáró bírót is telefonon), annak érdekében, hogy be tudjuk tartani a bíróság által a törvénysértő állapot megszüntetésére szabott határidőt.

Amennyiben határidőre teljesítjük a végzésben foglaltakat, a bíróság nem tesz további intézkedéseket.

IV. Hivatalbóli eljárás

A bíróság eljárása hivatalból indul, ha

1. az eljárásra okot adó körülményt a bíróság saját maga észleli;
2. az eljárás lefolytatását más bíróság kezdeményezi;
3. az eljárás megindítását olyan személy kéri, aki az eljárásban kérelmezőként nem kíván részt venni,

vagy jogi érdeke, illetve más feltétel hiányában nem vehet részt.²

Mivel az első két feltétel egyértelmű, a harmadikra érdemes részletesebben kitérni. Ahhoz, hogy valaki részt vehessen kérelmezőként az eljárásban, a jogi érdekét valószínűsíteni kell. De mit is jelent pontosan a jogi érdek kifejezés? A Kúria szerint: *„Jogi érdek fennállta akkor állapítható meg, ha az ügyben hozott döntés a kezdeményező fél élet- és jogviszonyaira kihat, jogokat vagy kötelezettségeket keletkeztethet számára, vagy valamely kötelezettség alól szabadul, illetőleg jogvédelmet nyerhet stb. A jogi érdek szempontjából a döntő kérdés az, hogy az eljárás tárgyát képező határozat a fél jogát vagy törvényes érdekét érintheti-e”*³ Amennyiben a jogi érdek hiányzik, az eljárás megindítását kérő személy nem vehet részt kérelmezőként az eljárásban, ami azért lényeges, mert így a bíróság döntése ellen nem lesz jogorvoslati joga, azaz nem támadhatja meg a bírósági döntést.

Lényegét tekintve tehát bárki képes arra, hogy törvényességi felügyeleti eljárást indítson, azonban abban az esetben, ha egy adott személynek az eljárás lefolytatáshoz nem fűződik

---

² Ilyen – kifejezett – rendelkezést csak a Cégtörvény tartalmaz.

³ 2327/2011. számú gazdasági elvi határozat

jogi érdeke, vagy az eljárásban nem kíván részt venni, akkor nem kérelem, hanem a bíróság értesítése alapján tudja megindítani a törvényességi felügyeleti eljárást.

A törvényességi felügyeleti eljárás alá vont jogi személynek természetesen ebben az eljárásban lehetősége van a döntéssel szembeni jogorvoslat igénybevételére.

V. Kérelemre indított eljárás

Kérelemre akkor indul a törvényességi felügyeleti eljárás, ha az elindítását az alábbi személyek valamelyike kéri:

1. ügyész (akinek a jogi személyek felett változó mértékű törvényességi felügyeleti jogköre van);
2. bárki, akinek az eljárás lefolytatásához jogi érdeke fűződik és ezt valószínűsíti (a jogi érdek fogalmáról már fentebb beszéltünk);
3. olyan hatóság, közigazgatási szerv vagy területileg illetékes gazdasági, illetve szakmai kamara, amelyet erre a jogszabály felhatalmaz (a hatóságok ezen köre jogi személyek típusonként változó).

V./1. Szabályok

A kérelemre indított eljárásban pár lényeges szabályt emelünk ki:

1. A kérelemnek valamennyi tény és adatot tartalmaznia kell, ami szükséges annak elbírálásához. Fontos megjegyezni, hogy a kérelemben megjelölt okon a kérelmező később nem változtathat.
2. Az eljárás illetéke 10.500 Ft.
3. Az eljárásban jogi képviselő igénybevétele nem kötelező.
4. A kérelmet magánszemélyként papír alapon – az erre rendszeresített formanyomtatványon - is be lehet adni. (A Civil Nyilvántartási Törvény a papíron történő kapcsolattartást mindenki számára – beleértve a jogi képviselőt is – lehetővé teszi.)
5. A kérelmező a kérelmet bármikor visszavonhatja, ilyen esetben az eljárást meg kell szüntetni.
6. . A kérelmező a részére a bíróság által a törvényességi felügyeleti eljárás során keletkezett és megküldött iratokkal (beadványok, határozatok) kapcsolatban nyilatkozatot tehetnek,

Frissítve: 2021.12.31.

illetve az érdemi határozatokkal szemben jogorvoslattal élhetnek (Ebben az esetben viszont jogi képviselő igénybevétele kötelező.)

VI. A bíróság intézkedései

Amint már fentebb érintettük, amennyiben a jogi személy nem állítja helyre a törvényes működését, a bíróság a törvényben meghatározott intézkedésekkel jogosult ezt az állapotot kikényszeríteni.

VI./1. Jogkövetkezmények

Vegyük tehát sorba a bíróság által alkalmazható jogkövetkezményeket a Cégtörvény alapján:

A bíróság a

- 1. „céget, illetve ha megállapítható, hogy a törvényességi felügyeleti eljárásra a vezető tisztségviselő adott okot, a vezető tisztségviselőt 100 000 Ft-tól 10 millió Ft-ig terjedő pénzbírsággal sújítja,*

Frissítve: 2021.12.31.

2. *megsemmisíti a cég által hozott jogszabálysértő vagy a cég létesítő okiratába ütköző határozatot, és szükség esetén megfelelő határidő kitérésével új határozat hozatalát írja elő,*
3. *ha a cég törvényes működése a legfőbb szervének összehívásával előreláthatólag helyreállítható, összehívja a cég legfőbb szervét, vagy ennek a feladatnak a végrehajtására - a cég költségére - megfelelő személyt vagy szervezetet rendel ki,*
4. *ha a cég működése törvényességének helyreállítása más módon nem biztosítható - legfeljebb kilencven napra felügyelőbiztost rendel ki.”*

A 4. pont szerinti felügyelőbiztossal később fogunk külön foglalkozni, az 1. pontban megjelölt pénzbírság egyértelmű, a 2. és a 3. pont pedig azt takarja, hogy amennyiben szükség van valamilyen társasági határozat meghozatalára, annak megszületése érdekében a bíróság megteszi a szükséges lépéseket. A legfőbb szerv összehívására például akkor van szükség, ha egy kft. például nem tart taggyűlést évente legalább egyszer, vagy olyan kérdésben kell határozni, ami a legfőbb szerv hatáskörébe tartozik.

Fontos azonban megjegyezni, hogy a bíróság ezeket az intézkedéseket csak abban az esetben alkalmazza, ha a törvényes működés helyreállítására felhívó végzésben

foglaltakat a jogi személy nem teljesíti a bíróság által megszabott határidőn belül.

VII. A felügyelőbiztos

Felügyelőbiztost a bíróság a Cégtörvény és a Civil Nyilvántartási Törvény alapján is kirendelhet, és a fő feladata az, hogy a jogi személy törvényes működését helyreállítsa. Erre elsősorban abban az esetben van szükség, ha a jogi személynek valamiért nincsen vezető tisztségviselője vagy képviselője (például azért, mert lemondott vagy meghalt), vagy a jogi személy jogszabálysértő működésének az oka pont a vezető tisztségviselő nem megfelelő tevékenysége.

A felügyelőbiztosra vonatkozó összeférhetlenségi rendelkezéseket és kinevezési korlátokat a Cégtörvény és a Civil Nyilvántartási Törvény is részletesen szabályozza, és rendelkezik a felügyelőbiztosi díj viselésének szabályairól is. (A díj számításáról külön kormányrendelet rendelkezik.)

VII./1. **Mi a feladata a felügyelőbiztosnak?**

1. A felügyelőbiztos legfontosabb feladata, hogy a jogi személy törvényes működését helyreállítsa. Ennek érdekében a vezető tisztségviselőktől (képviselőktől), illetve a jogi személy vezető állású munkavállalóitól felvilágosítást kérhet. A felügyelőbiztos a szervezet esetleges üzleti titkait köteles megőrizni és a birtokába jutott információkról csak a bíróságot tájékoztathatja. A felügyelőbiztos a bíróság felhívására, a bíróság által megadott határidőn belül és módon köteles tevékenységéről beszámolni. A szervezet vezető munkavállalói, illetve tagjai kötelesek a felügyelőbiztos részére minden olyan eszközt, iratot, illetve információt biztosítani, amely hozzásegíti ahhoz, hogy a vezető tisztségviselői feladatait elláthassa.
2. Ha a törvényességi felügyeleti eljárásnak az az oka, hogy a szervezetnek nincs megválasztott vezető tisztségviselője (képviselője), a felügyelőbiztos – a bíróság végzésében meghatározottak szerint – a vezető tisztségviselő (képviselő) jogkörét gyakorolja.

Frissítve: 2021.12.31.

A felügyelőbiztos jogszabálysértő vagy a szervezet, annak tagjai, hitelezői vagy más személy jogos érdekét sértő tevékenysége vagy mulasztása miatt a sérelmet szenvedett személy vagy szervezet a tudomásszerzéstől számított harminc napon belül, de legfeljebb a felügyelőbiztos kirendelésének időtartama alatt a bíróságnál kifogással élhet.

VIII. Különleges törvényességi felügyeleti eljárások

A Cégtörvény az alábbi különleges törvényességi felügyeleti eljárásokat ismeri:

1. A cég működésének felfüggesztése: Ez abban az esetben alkalmazandó, ha a cég vagy annak tagja nemzetközi jogi kötelezettségen alapuló, illetve az Európai Unió Működéséről Szóló szerződés 75. cikke, illetve 215. cikke alapján elfogadott uniós jogi aktusok, valamint az ezen jogi aktusok felhatalmazása alapján elfogadott jogi aktusok, illetve intézkedések által elrendelt pénzügyi vagy vagyoni korlátozó intézkedésnek lett az alanya.

2. Más hatóság eljárásának kezdeményezése abban az esetben, amikor más hatóság – például a Magyar Nemzeti Bank – jogosult eljárni.
3. A cégjegyzékbe bejegyzett személynek a cég és közte fennálló jogviszonyának a cégjegyzékből való törlésére irányuló eljárás: Ez az eljárás abban az esetben alkalmazandó, ha valaki lemondott a cégben betöltött tisztségéről, vagy a tisztség egyéb ok miatt megszűnt és a cég (ügyvezető) 60 napon belül nem gondoskodott az érintett személy cégjegyzékből való törlésről.
4. Az ismeretlen székhelyű cég megszüntetésére irányuló eljárás: Ez az eljárás alkalmazható, amennyiben a cég nem található a székhelyén, a fióktelepén vagy a telephelyén és a cég ügyvezetőjének lakóhelye is ismeretlen. **vagy kézbesítési megbízottja nem fellelhető.**
5. Adószám törléssel érintett cégek megszüntnek nyilvánítására irányuló eljárás: Amennyiben az adóhivatal törli a társaság adószámát, a cég megszüntnek nyilvánítására irányuló eljárást kezdeményez. Ezekben az esetekben a cégbíróóság

Frissítve: 2021.12.31.

hivatalból jár el, a céget – az állami adóhatóság kezdeményezését követő húsz munkanapon belül – megszűntnek nyilvánítja és kezdeményezi a cég elleni felszámolási vagy kénysztörlési eljárás lefolytatását.

IX. Folyamatábra a gyakorlatban

A törvényességi eljárás folyamatát leegyszerűsítve az alábbi ábrával lehet leírni:

Eljárás elindítása

Felhívás a törvényes működés helyreállítására

Az eljárás alá vont nyilatkozata

Intézkedés – ha szükséges

Az eljárás lezárása